Ήθη και έθιμα του Δωδεκαήμερου

Με αφορμή τον επικείμενο εορτασμό του Δωδεκαημέρου (παραμονές των Χριστουγέννων έως την ημέρα των Θεοφανίων) θα αναφερθούμε φέτος στα ήθη και έθιμα της εορταστικής αυτής περιόδου στις χαμένες Πατρίδες μας της Μικράς Ασίας που είναι οι κοιτίδες του ελληνισμού για να επαναπροσδιορίσουμε την αλλοιωμένη εορταστική μας πραγματικότητα.

Η παρουσία και η μαρτυρία του Κόντογλου στους καταναγκαστικά παγκοσμιοποιημένους καιροὺς μας είναι η μαρτυρία της πονεμένης ῥωμιοσύνης , της ελληνορθόδοξης παράδοσης αλλά και της ολικής σύλληψης και διαχρονικής περὶ του Γένους της ανίχνευσής της στο λαϊκὸ ήθος.

Στόλισμα του καραβιού

Ένα έθιμο που τα τελευταία χρόνια τείνει να εξαφανιστεί και τη θέ
του έχει πάρει το ξένο έθιμο του χριστουγεννιάτικου δέντρου.

Το καράβι συμβολίζει την καινούργια πλεύση του ανθρώπου στη
ζωή, μετά τη γέννηση του Χριστού. Τα παιδιά των ναυτικών που
έμεναν πίσω κατασκεύαζαν μόνα τους τα παιχνίδια τους τα οποία
συνήθως ήταν καραβάκια. Το καραβάκι συμβόλιζε την προσμονή
των παιδιών για αντάμωση με τους συγγενείς τους, αλλά και την
αγάπη τους για τη θάλασσα. Σιγά-σιγά καθιερώθηκε και το έθιμο
στολισμού του όμως λόγω του ότι ήταν συνδεδεμένο με δυσάρεστ
αναμνήσεις δεν μπόρεσε να εδραιωθεί ως γιορτινό σύμβολο.

Τάϊσμα της βρύσης

Οι κοπέλες στη Θεσσαλία, τα χαράματα των Χριστουγέννων, αλλού την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, πηγαίνουν στην πιο κοντινή βρύση "για να κλέψουν το άκραντο νερό" (άκραντο, δηλαδή αμίλητο, γιατί δε βγάζουν λέξη σ' όλη τη διαδρομή). Αλείφουν τις βρύσες του χωριού με βούτυρο και μέλι, με την ευχή όπως τρέχει το νερό να τρέχει και η προκοπή στο σπίτι τον καινούργιο χρόνο και γλυκιά να είναι και η ζωή τους. Για να έχουν καλή σοδειά, όταν φτάνουν εκεί, την "ταΐζουν", με διάφορες λιχουδιές, όπως βούτυρο, ψωμί, τυρί, όσπρια ή κλαδί ελιάς. Όποια θα πήγαινε πρώτη στη βρύση, αυτή θα ήταν και η πιο τυχερή ολόκληρο το χρόνο. Έπειτα ρίχνουν στη στάμνα ένα βατόφυλλο και τρία χαλίκια, "κλέβουν νερό" και γυρίζουν στα σπίτια τους πάλι αμίλητες μέχρι να πιούνε όλοι από το άκραντο νερό. Με το ίδιο νερό ραντίζουν και τις τέσσερις γωνίες του σπιτιού, ενώ σκορπούν στο σπίτι και τα τρία χαλίκια.

Χριστόξυλο

Στην Μακεδονία, ο νοικοκύρης του σπιτιού διαλέγει από το χωράφι του το πιο γερό κλαδί ελιάς ή πεύκου και το τοποθετεί στο τζάκι του σπιτιού. Το ξύλο αυτό που ονομάζεται και "Χριστόξυλο" καίγεται για όλο το Δωδεκαήμερο των Χριστουγέννων (από την μέρα δηλαδή των Χριστουγέννων μέχρι και τα Φώτα). Κατά την παράδοση το κάψιμο του Χριστόξυλου, βοηθά τον Χριστό να ζεσταίνεται στην φάτνη της Βηθλεέμ. Ο κάθε Μακεδόνας προσπαθεί να καίγεται το Χριστόξυλο του σπιτιού του μέχρι και τα Φώτα.

Πηγες: aftodioikisi.gr